

so do najnovejših časov tudi veljale kot take, a v brezverske spremenjene bile zoper voljo najbližnjih vdeležencev, na dalje da se povrnejo zavodi in ustanove (stiftinge), ki so pravno namenjene bile samo za katoliško podučevanje, pa se djansko rabijo za brezversko podučevanje.

c) Da se varuje in zagotovi katoliškim starišem popolna svoboda, pošiljati svoje otroke v katoliške šole ter da se odstrani vsaka sila, pošiljati jih v brezverske šole.

2. Odstranjenje katoliškega značaja je napredovanju srednjih šol — gimnazij, realk in učiteljskih pripravnišči — ravno tako škodljivo, kakor ljudskim šolam. Da se katoliške srednje šole najprimerneje uredé, doseže se to ne z državnimi postavami, marveč po prostem razvitku in tekmovanju avtonomnih učilnic. Ker šole za omiko ljudstev potrebne rastejo z številom prebivalcev, zato je pa tudi treba, da se pomnožijo katoliške-cerkvene-autonomne srednje šole; tedaj ni le potreba, da se ohranijo sedanje gimnazije duhovnih redov, marveč neogibljivo je potrebno popolne svobode, da se taki zavodi razvijajo in na novo ustanovljajo.

3. Za katoliški poduk so tudi sedaj potrebna katoliška-cerkveno-autonomna vseučilišča. Spoznava se, da je nujna potreba, ustanoviti ali zopet naravnati vsaj jedno tako vseučilišče v našem cesarstvu in imeniten nalog bode katoličanom vseh dežel, da se porazumijo, kako bi bilo mogoče doseči to namero. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Nevihita in toča na Štajerskem 7. julija 1877.

Sobota 7. julija t. l. bila je za velik kos lepe naše štajerske dežele nesrečen den. Nevihita z povodnjo in toča so prebivalce nemilo zadele in škode blizu za 1 milijon goldinarjev povzročile. Okoli Murave v gornjem Štajerskem se škoda čeni na 30.000 fl. V bližini Weiza in Hartberga je toča v 36 srenjah vse pridelke na polju potolkla tako, da so škodo morali ceniti na 120.000 fl. Najbolj zadeti so ljudje na slovenskem Štajerskem počenski od Marije Snežne v slov. goricah do Mure v gornje-radgonskem in ljutomerskem okraju. Tukaj je sekala isti den gosta toča skozi 3 minute debela kakor golobinja jajca, v gornje-radgonskem okraju pa je nevihta razsajala skoro eno celo uro in sipala jako rtasto točo, debelo kakor je srednji krompir. Razdjanje po vinogradih in njivah je nepopisljivo. Nesreča in stiska pri ljudeh velika. Stiri leta že niso prav ne želi, ne brali; lani je seme skoro vsaki moral kupiti, sedaj pa je par dni pred žetvijo, par mesecev pred trgatvijo vse pokončano. Med srenjami, ki spadajo v mariborsko glavarstvo je lhovska ves največ trpela. Po ostalih okrajih je gosposka takoj dala škodo preceniti in iz njenega poročila podajemo svojim

bralcem sledeče: v ljutomerskem okraju je vse škode skup 22.000 fl. in sicer v Muti 6000 fl., na Črenu 3000 fl., v Krapjem 5000 fl., v Veržetu 6000 fl., v Benskem 2000 fl. Gornje-radgonski okraj je hujše zadet, vsa škoda znaša više 318.000 fl. in sicer: v Rihtarovcih 20.000 fl., v Radencih 3000 fl., v Kapeli 15.000 fl., v Voričevi 8000 fl., v Janežkem vrhu 30.000 fl., v Orehovcih 20.000 fl., v Preserskem vrhu 18.000 fl., v Črešnovcih 35.000 fl., v Medovju 6000 fl., v Šratovcih 4000 fl., v Poličkem vrhu 37.000 fl., v Slovenski vesi 15.000 fl., v Tvanjšovcih 35.000 fl., v Šavniškem dolu 30.000 fl., v Zbigovcih 25.000 fl., v Lastomercih 10.000 fl., v Izvanjcih 8000 fl., v Negovi 30.000 fl. in v Radvenski vesi 20.000 fl.

To so grozne številke, katere bolj kakor vse besede kažejo velikost škode, nesreče in stiske ter silno pozivljajo krščansko ljubezen v pomoč! Ravno kar je ces. kralj. namestnik baron Kübeck razglasil poziv do milosrčnih prebivalcev na Štajerskem, naj priskočijo svojim nesrečnim sodeželanom v pomoč z obilnimi milodari. Okrajnim glavarjem in mestnim zastopom v Gradcu, v Mariboru in Celju je ukazal za po toči onesrečene pobirati. Svitli cesar so, brž ko so o nesreči izvedeli, darovali 6000 fl. Bržčas se bo tudi po cerkvah pobiralo in tedaj naj bodo vernikom nesrečni bratje v gornje-radgonskem in ljutomerskem posebno priporočeni njihovej krščanski ljubezni „Blagor usmiljenim — usmiljenja bodo naši!“

Kako se moka ali melja hranuje.

M. V vsakem gospodarstvu je moka ali melja kaj imenitna stvar za živež. Gotovo tedaj ne bode od več nektera ravnila, kako moko hranjevati, povedati. Mnogokrat se primeri, da se dalj časa hranjevana moka pokvari in za živež ljudem popolnoma neporabljiva postane. Da se tedaj moka dobro ohrani, je neobhodno potrebno, da se brž, ko od mlinarja pride, iz žakljev izsuje in 50 centimetrov debelo na pod razsuje. Prostor, v katerem se moka hranuje, mora biti svitel in prozračen. Kakor je menda sploh znano, se zrnje pred mletvijo nekaj z vodo poskropi, od koder v moki nekoliko vlage ostane. Dalje se dostikrat zgodi, da moka že v mlinu dalj časa na kupu leži, z čim se več ali manj vgreje, zavre in vlage na se potegne. Taka moka se mora tedaj brž v prvih dneh tako imenovane mlininske toplote oprostiti, kar se z tem doseže, da se moka na kupih večkrat premeče. Brž ko je moka suha postala, se mora v truge, v katerih se moka hranuje, ali pa v žaklje nasuti. Ako je pa prostor pretesen in ako se moka ne more na široko razsuti, tedaj se pa v žaklje ali truge trdno napeha in se žaklji tako drug na drugega položé, da more zrak med njimi prepihavati, v kateri namen se včasih še dre-nažne cevi med žaklje položijo. Ko bi se pa vendar še pokazalo, da se je moka vgrela, mora se hitro izsuti, kolikor mogoče posušiti in potem suha

zopet nazaj v posodbe posuti. Če je pa moka za daljšo pot namenjena, takrat se navadno v posebnih kamrah, v ktere se zgreti zrak spušča, posuši in v sode iz bukovega ali hrastovega lesa, ki so pa od znotraj z smolovcem posmoljeni, nasuje in razpošlje. Zaloga moke ne sme nikdar večja biti, kakor k večjemu za 6—7 mesecev, ker moka dalj časa hranjevana na dobroti in moči zgubiva. Primeri se pa tudi, da moka vkljub največji skrbi grenek, kisel ali zaduhel okus dobi, in se v gruče sprijema. V tem slučaju je slabo zrube, ki se je z dobrim vred zmlelo, te pokvare krivo ali pa je mlinar moke iz stročjega sadu: boba, graha, fižola primešal. Take gruče sprijete moke se morajo z roko razdružniti, sprašiti in skozi sito presejati. Presejavanje moke je sploh zelo koristno, ker po njem zaduhla moka slabi duh zgubiva. Že skisana moka se mora večkrat presejati in potem z zdravimi, suhimi otrobi pomešati. Otrobi vlago in slabi duh na se potegneje in se potem z presejavanjem zopet iz moke izločijo.

Slednjič so tudi še razni mrčesi, ki dostikrat moko skvarijo, posebno pa mlinar ali močni črv, katerega ličinke so pticam pevkam priljubljena hrana. Najbolj pomaga proti temu škodljivcu večkratno premetavanje moke ali pa pokriyanje močnih kupov z namočenimi rjuhami, pod katerimi se ličinke in njihovi kukci kebrji radi zbirajo in se po tem takem lahko odpravijo. Drug in moki zelo škodljiv mrčes je močni molj, ki je dostikrat tako majhen, da se z prostim očesom še videti ne more. Kjer se močni molj v moki nahaja, tam se površje moke več ali manj giblje ali kakor se pravi moka je vsa živa, dobi sladkičast, nekako meden duh pa grenek okus. Če je veliko takega mrčesja v moki, kar se posebno o toplem letnem času rado primeri, tako so to kaj neprijetni gosti, ker neizogibno vso moko pokvarijo. Jediná pomoč je le večkratno premetavanje z lopato, premešavanje in presejanje skozi sito.

Če kravam po teletu vime oteče, se napravi zmes iz 60 gramov slezove maže (althaea) in 60 gramov lavorovega olja, z katero mažo se potem boleno vime kravi večkrat na dan pomaže in pridno izmolze.

Da teletom tako imenovano mlečno meso upade, to ni ravno, kakor se to sploh krivo misli, neizogibna potreba. Marveč ravno nasproti bi moralo biti. Večidel je napačno krmljenje te prikazni krivo. Dostikrat se živinče prezgodaj odstavi in potem težko prebavljivimi stvarmi krmi.

Sejmovi: 30. julija sv. Martin pri Vurmbergu, Gornja Kostivnica; 31. julija Dol, Konjice, Zagorje; 1. avgusta Gomilice, Prepoče; 2. avgusta sv. Lenart v sloj, goricah, Schwanberg.

Dopisi.

Od sv. Jurija pod Tabrom. Imeli smo pri nas dozdaž moža za župana, kateri je za občino reč prav lepo skrbel; v vsaki važniši stvari se je z občinskim odborom posvetoval, in se vedno po njegovih sklepih ravnal. Z občinskim premoženjem je zmiraj modro in varčno obračal; z 8 % občinskih priklad je oskrbel domače uboge, popravljaj in tudi iz nova stavil mostove, brvi, in plačeval druge občinske potrebe, in pri vseh teh stroških mu je večidel vsako leto nekaj gotovine, ostalo; letos postavim fl. 481.10 kr. Računi so bili vsako leto v najlepšem redu. Tako je županoval celih 13 let; užival je splošno zaupanje in spoštovanje in v občini je vladal lep mir in zastopnost. Sedaj pa je vse drugače. Nek človek je vedel staremu županu vzeti zaupanje tako, da je sam zadobil to čast. Pred 2 letoma je občinski odbor stavljenje novega mosta 4 možem iz svoje srede izročil. To se pa našemu možu ni postavno zdelo in je trdil, da bi se imelo tako delo po očitni dražbi oddati. Obdolžil je posebno enega teh možev, ki je račun vodil, goljufije in govoril, da je ta le za svoj dobiček delal, ker je pomota pri tem računu bila za 3 gld. pri vožnji lesa, ktera je bila pa ravno v tem računu kratko pozneje popravljena. Dalje je naš krajni šolski svet povelje dobil, tukajšnjo šolsko poslopje povekšati, da sebo eno razredna šola za okoli 200 otrok v dvarazredno spremenila. Zato je bil prisiljen od občine nakladi 16 % zahtevati. To je zopet našemu kandidatu za župansko čast priložnost dalo, vodo na svoj mlin napeljati. Čemu toliko potrate? Tako je govoril: postavite mene za župana, in jaz Vam bom šolo oskrbel brez vseh stroškov, in zavežem se tudi vse občinske potrebe za 80 fl. na leto oskrbeti. To je pomagalo. Stari občinski odbor je bil zadovoljen, se velikih sitnosti znebiti, in se volitve še vdeležil ni. Izvoljen je bil čisto nov odbor, in naš mož za župana. Dne 1. junija t. l. je začel županovati in hitro svojo mogočnost pred svetom razodevati. Stanovanja cerkvenika ali mežnarja in kaplanijo je hotel za šolo obrniti, pa povedalo se mu je, da s cerkvenikovim stanovanjem in s kaplanijo še on nima zapovedovati. Živinskega zdravnika, ki je bil postavljen za ogleda živine za klanje namenjene, je hitro odstavil in svojega brata za to postavil. Brat njegov pa je bil od okrajnega glavarstva kaznovan, ker je bil opravilo prevzel, za katero se ne more sposobnega skazati. Začetek županovanja ni tedaj posebno srečen; dosegel je le to, da tam, kjer je bil poprej lep mir in zastopnost doma, zdaj prepri in sovraštvo vladari.

Eden za vse stare odbornike!

Od sv. Jurija na Šavnici. (Toča. — Nesreča.) Grozovito škodo je napravila toča 7. t. m. popoldne od Marije Snežne do Mure na njivah, vinogradih in sadovju. Ob 11 pred poludnevom se prikaže